

Šumavské lesy jsou pestřejší - přibývá stromů velkých dimenzí a rozšiřují se plochy smíšených lesů

23.11.2024 - | Správa Národního parku Šumava

Šumavské lesy se mění. Díky bezzásahovosti, ale i jedinečnému přístupu k péči o lesy, prospívají. Zvyšuje se druhová pestrost, přibývají velké, objemné stromy, navyšuje se podíl tlejícího dřeva, přirozená obnova malých stromků je stále velmi hojná a struktura lesů již není tak jednolitá, jako v minulosti.

Tato zjištění vyplývají ze závěrů Velkoplošné statistické inventarizace lesů na území NP Šumava, která probíhala v letošním roce. Opakované šetření proběhlo na 172 inventarizačních plochách, podobně jako v letech 1999 až 2002, 2013 až 2014 a 2019.

„Cílem této inventarizace je zdokumentovat a vyhodnotit změny a trendy, ke kterým v lesích Národního parku Šumava dochází. Výsledky každé takové inventarizace nám přináší obraz o aktuálním stavu lesa a zachycují trendy jeho vývoje. Ať jsou řízeny přírodními procesy, nebo ovlivňovány našimi zásahy. Inventarizace probíhají na bezzásahových i zásahových částech lesů v území národního parku, takže nám ukazuje celkový trend jejich vývoje. A jak z výsledků vyplývá, ten je jasně pozitivní,“ vysvětluje ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

Lesy Národního parku Šumava prošly od roku 1999 mnoha disturbancemi: zaznamenali jsme nejméně tři velkoplošné gradace lýkožrouta smrkového, zasáhlo nás několik vichřic, z nichž nejsilnějším byl orkán Kyrill v roce 2007. Prodělali jsme tu také epizody velmi suchých sezón, které převážně smrkovým lesům právě nesvědčí. S těmito výkyvy byl logicky spojen zvýšený výskyt odumřelých stromů v území ponechávaném přírodním procesům, ale i vyšší těžby tam, kde jsme museli zasahovat k zamezení šíření lýkožrouta smrkového mimo území národního parku. Mohlo by se zdát, že takový masivní stres šumavské lesy natrvalo negativně poznamená. Naštěstí opak je pravdou.

Zjištěné údaje nám potvrzují, že se lesy národního parku samy dostatečně přirozeně obnovují. Početnost stromků přirozené obnovy (jejich kmen je užší než 7 cm) překračuje 490 milionů, to je zhruba 8 500 jedinců na jednom hektaru. Mladé stromy také úspěšně dorůstají do stromové výšky, takže i když se absolutní počet stromků v přirozené obnově oproti roku 2019 trochu snížil, zvýšila se početnost stromů, u kterých tloušťka kmene překonala hranici 7 cm. Prostě se z malých stromů staly stromy větší.

Navíc vývoj ukazuje, že lesní porosty jsou prostorově, výškově a také věkově různorodé. Struktura lesů národního parku se tak stále více přibližuje struktuře přirozených lesů, kde nejpočetnějšími stromy jsou stromy nejmenších dimenzí. Navíc poslední inventarizace dokládá, že v národním parku přibývá i stromů velkých rozměrů, jejichž tloušťka kmene překračuje 62 cm. V roce 2024 jich bylo více než 300 000.

„Další zajímavostí je, že všechny klíčové druhy dřevin jsou v šumavských lesích zachovány a úspěšně se reprodukuje. Plošný podíl smíšeného listnato-jehličnatého a jehličnato-listnatého lesa od roku 2000 vzrostl z necelých 27 % na více než 51,“ vysvětluje Pavel Hubený.

Jednoznačně se zvyšuje početnost jedle bělokoré v přirozené obnově. Z cca 4 milionu jedinců v roce 2000 na více jak 13 milionů v roce 2024. Dále došlo k výraznému nárůstu krátkověkých listnáčů (vrba jíva, jeřáb ptačí, olše, osika, vrby a jiné). Jedná se především o tzv. pionýrské dřeviny, tedy dřeviny, které obsazují volné plochy lesů jako první. Jejich počet se zvýšil od roku 2000 sedmkrát.

Dlouhodobě se ukazuje, že šumavský lesní ekosystém je výrazně dynamický. Nic jako stabilní druhová skladba neexistuje. Les se stále přetváří, přičemž různé vnější vlivy jeho vývoj směřují tu jedním, tu druhým směrem. Přesto tu stále dominuje, a podle všeho i v budoucnu bude dominovat smrk.

Díky tomu, že roste plocha bezzásahových území, aktuálně se nezasahuje na 43 procentech území Národního parku Šumava, a také díky tomu, že cíleně ponecháváme až 60 m³ dřeva k zetlení i v zásahových lesích na jednom hektaru, přibývá odumřelého dřeva. Staré tlející dřevo se tak kontinuálně stává součástí půdního prostředí a zásadně se podílí na přirozeném procesu života lesa, který by bez této složky nebyl úplný.

„Po čtvrt století spolupráce se společností IFER, která zajišťovala sběr a zpracování dat už při první inventarizaci v letech 1999 až 2002, se jasně ukazuje, jak důležité je disponovat takto dlouhou časovou řadou podrobných údajů o stavu lesa. Jasně nám potvrzuje naše původní domněnky, že ponechání lesa bez zásahu nepovede k jeho destrukci, nebo k vymýcení starých, velkých stromů, jak se někteří obávali a své obavy dávaly veřejně najevo, ale že tato cesta je správná a vede ke spontánní obnově přirozeného lesa. Zároveň díky těmto faktům můžeme jasně a přesvědčivě argumentovat kroky, které Správa Národního parku Šumava jako správce území, činí,“ dodává ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

„Velkoplošná inventarizace lesů potvrzuje, že vyhlášení národního parku a navyšování bezzásahovosti až k dlouhodobému cíli 75 procent území národního parku, je správné rozhodnutí. Není to žádná destrukce zdejších lesů, ani nepovedený experiment, jak si mnozí dříve mysleli, ale je to cesta ke skutečnému přírodnímu lesu. K jeho původní kráse a vznešenosti, k jeho původní schopnosti reagovat na výkyvy počasí. Šumavský les i nadále zůstane skutečným šumavským lesem Stifterovým, Johnovým, Klostermannových, ale i tím naším, jak jej známe a pamatujeme,“ zakončuje ředitel Pavel Hubený.

Ve Vimperku 22.11. 2024

Šumavské lesy se mění. Díky bezzásahovosti, ale i jedinečnému přístupu k péči o lesy, prospívají. Zvyšuje se druhová pestrost, přibývají velké, objemné stromy, navyšuje se podíl tlejícího dřeva, přirozená obnova malých stromků je stále velmi hojná a struktura lesů již není tak jednotná, jako v minulosti.

Tato zjištění vyplývají ze závěrů Velkoplošné statistické inventarizace lesů na území NP Šumava, která probíhala v letošním roce. Opakované šetření proběhlo na 172 inventarizačních plochách, podobně jako v letech 1999 až 2002, 2013 až 2014 a 2019.

„Cílem této inventarizace je zdokumentovat a vyhodnotit změny a trendy, ke kterým v lesích Národního parku Šumava dochází. Výsledky každé takové inventarizace nám přinášejí obraz o aktuálním stavu lesa a zachycují trendy jeho vývoje. Ať jsou řízeny přírodními procesy, nebo ovlivňovány našimi zásahy. Inventarizace probíhají na bezzásahových i zásahových částech lesů v území národního parku, takže nám ukazuje celkový trend jejich vývoje. A jak z výsledků vyplývá, ten je jasně pozitivní,“ vysvětluje ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

Lesy Národního parku Šumava prošly od roku 1999 mnoha disturbancemi: zaznamenali jsme nejméně tři velkoplošné gradace lýkožrouta smrkového, zasáhlo nás několik vichřic, z nichž nejsilnějším byl orkán Kyrill v roce 2007. Prodělali jsme tu také epizody velmi suchých sezón, které převážně smrkovým lesům právě nesvědčí. S těmito výkyvy byl logicky spojen zvýšený výskyt odumřelých stromů v území ponechávaném přírodním procesům, ale i vyšší těžby tam, kde jsme museli zasahovat k zamezení šíření lýkožrouta smrkového mimo území národního parku. Mohlo by se zdát, že takový masivní stres šumavské lesy natrvalo negativně poznamená. Naštěstí opak je pravdou.

Zjištěné údaje nám potvrzují, že se lesy národního parku samy dostatečně přirozeně obnovují. Početnost stromků přirozené obnovy (jejich kmen je užší než 7 cm) překračuje 490 milionů, to je zhruba 8 500 jedinců na jednom hektaru. Mladé stromy také úspěšně dorůstají do stromové výšky, takže i když se absolutní počet stromků v přirozené obnově oproti roku 2019 trochu snížil, zvýšila se početnost stromů, u kterých tloušťka kmene překonala hranici 7 cm. Prostě se z malých stromů staly stromy větší.

Navíc vývoj ukazuje, že lesní porosty jsou prostorově, výškově a také věkově různorodé. Struktura lesů národního parku se tak stále více přibližuje struktuře přirozených lesů, kde nejpočetnějšími stromy jsou stromy nejmenších dimenzí. Navíc poslední inventarizace dokládá, že v národním parku přibývá i stromů velkých rozměrů, jejichž tloušťka kmene překračuje 62 cm. V roce 2024 jich bylo více než 300 000.

„Další zajímavostí je, že všechny klíčové druhy dřevin jsou v šumavských lesích zachovány a úspěšně se reprodukuje. Plošný podíl smíšeného listnato-jehličnatého a jehličnato-listnatého lesa od roku 2000 vzrostl z necelých 27 % na více než 51,“ vysvětluje Pavel Hubený.

Jednoznačně se zvyšuje početnost jedle bělokoré v přirozené obnově. Z cca 4 milionu jedinců v roce 2000 na více jak 13 milionů v roce 2024. Dále došlo k výraznému nárůstu krátkověkých listnáčů (vrba jíva, jeřáb ptačí, olše, osika, vrby a jiné). Jedná se především o tzv. pionýrské dřeviny, tedy dřeviny, které obsazují volné plochy lesů jako první. Jejich počet se zvýšil od roku 2000 sedmkrát.

Dlouhodobě se ukazuje, že šumavský lesní ekosystém je výrazně dynamický. Nic jako stabilní druhová skladba neexistuje. Les se stále přetváří, přičemž různé vnější vlivy jeho vývoj směřují tu jedním, tu druhým směrem. Přesto tu stále dominuje, a podle všeho i v budoucnu bude dominovat smrk.

Díky tomu, že roste plocha bezzásahových území, aktuálně se nezasahuje na 43 procentech území Národního parku Šumava, a také díky tomu, že cíleně ponecháváme až 60 m³ dřeva k zetlení i v zásahových lesích na jednom hektaru, přibývá odumřelého dřeva. Staré tlející dřevo se tak kontinuálně stává součástí půdního prostředí a zásadně se podílí na přirozeném procesu života lesa, který by bez této složky nebyl úplný.

„Po čtvrt století spolupráce se společností IFER, která zajišťovala sběr a zpracování dat už při první inventarizaci v letech 1999 až 2002, se jasně ukazuje, jak důležité je disponovat takto dlouhou časovou řadou podrobných údajů o stavu lesa. Jasně nám potvrzuje naše původní domněnky, že ponechání lesa bez zásahu nepovede k jeho destrukci, nebo k vymýcení starých, velkých stromů, jak se někteří obávali a své obavy dávaly veřejně najevo, ale že tato cesta je správná a vede ke spontánní obnově přirozeného lesa. Zároveň díky těmto faktům můžeme jasně a přesvědčivě argumentovat kroky, které Správa Národního parku Šumava jako správce území, činí,“ dodává ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

„Velkoplošná inventarizace lesů potvrzuje, že vyhlášení národního parku a navyšování bezzásahovosti až k dlouhodobému cíli 75 procent území národního parku, je správné rozhodnutí. Není to žádná destrukce zdejších lesů, ani nepovedený experiment, jak si mnozí dříve mysleli, ale je to cesta ke skutečnému přírodnímu lesu. K jeho původní kráse a vznešenosti, k jeho původní schopnosti reagovat na výkyvy počasí. Šumavský les i nadále zůstane skutečným šumavským lesem Stifterovým, Johnovým, Klostermannových, ale i tím naším, jak jej známe a pamatujeme,“ zakončuje ředitel Pavel Hubený.

<https://www.npsumava.cz/sumavske-lesy-jsou-pestrejsi-pribyva-stromu-velkych-dimenzi-a-rozsiruji-se-plochy-smisenych-lesu>